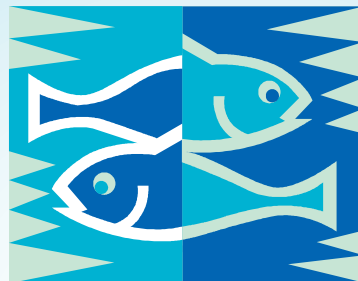

Огляд Нового Заповіту

Ісус Христос Месія та Цар

Вивчення Євангелії від Матвія

*І Слово сталося тілом, і перебувало між нами,
повне благодаті та правди, і ми бачили славу Його,
славу як Однородженого від Отця.*

Івана 1:14

2

ПЛВЦ

Зміст

Матвіїв погляд на Ісуса.....	3
I. Вступ	4
II. Особа Ісуса Месії.....	5
III. Проголошення Ісуса Месії.....	7
IV. Страждання Ісуса Месії.....	8
Підсумок.....	9
Від Матвія — Євангелія Царя-Месії.....	12
I. Історичне тло.....	13
II. Особливі акценти	16
III. Ісус — передречений Месія	17
Підсумок.....	22
Додаток 1. Притчі та чудеса Ісуса.....	26
Додаток 2. Поглянемо на Євангелію від Матвія.....	28

Матвіїв погляд на Ісуса

ПЛАН УРОКУ

- I. Вступ
- II. Ісус — Месія (Матвія 1:1–4:16)
 - A. Родовід Ісуса (1:1–17)
 - Б. Народження Ісуса (1:18–2:23)
 - В. Хрищення Ісуса, Сина Божого (3:13–17)
 - Г. Спокушування Ісуса (4:1–16)
- III. Проголошення Ісуса Месії (Матвія 4:17–16:20)
 - A. Царство Небесне наблизилось (4:17–25)
 - Б. Проголошення словом (5:1–7:29)
 - В. Проголошення ділом (8:1–16:20)
- IV. Страждання Ісуса Месії (Матвія 16:21–28:20)
 - A. Ісус готується до смерті (16:21–20:34)
 - Б. Ісус у Єрусалимі (21:1–25:46)
 - В. Страждання та воскресіння Ісуса (26:1–28:20)

Підсумок

ЦІЛІ УРОКУ

До кінця цього уроку ви повинні:

1. Уміти пов'язати головних персонажів та основні теми Євангелії від Матвія з головними подіями та місцями, де вони відбулися.
2. Проаналізувати Ісусові чудеса та притчі у тому вигляді, як вони подані у Євангелії від Матвія.
3. Відкрити для себе нові істини про перенесення спокус.
4. Ознайомитися зі змістом Проповіді на горі.
5. Показати у своєму служінні навчання та проповіді, наскільки покращилися ваші навички вивчення Біблії та поглибилися знання Євангелії від Матвія.

Завдання до уроку

1. Опрацюйте урок, відповідаючи на питання та виконуючи вправи. Не забудьте перевірити свої відповіді!
2. Прочитайте всю Євангелію від Матвія під час роботи над уроком.
3. Заповніть таблиці в Додатку 1 про чудеса та притчі Ісуса, наведені в Євангелії від Матвія.
4. Виконайте практичне завдання (проповідь), навчальний проект (згадки про Царство); принесіть готову роботу або письмовий звіт на наступний семінар.

Пояснення слів

Фарисей — член давньоєврейської секти, яка вирізнялася суворим дотриманням єврейських традицій.

Саддукей — єврей-аристократ, який належав до політичної партії, що конкурувала з фарисеями; саддукеї заперечували існування духів, воскресіння та безсмертя людської душі.

Синедріон — вищий релігійний та цивільний судовий орган євреїв.

Книжники — у часи Нового Заповіту книжниками називалися науковці, дослідники, тлумачі та учителі старозаповітних Писань. Книжники мали неабияку пошану серед народу. Їх же називали законниками.

Первосвященик — найголовніший духовний керівник євреїв. За часів Христа первосвященик мав також і певну цивільну владу.

Самаряни — етнічно неоднорідна група, що проживала у регіоні під назвою Самарія. Їхнє нечистокровне походження, а також ідолопоклонство, змішане зі «страхом Господнім», було причиною зневажливого ставлення з боку євреїв.

I. Вступ

Під час роботи над цим уроком ви прочитаєте всю Євангелію від Матвія, щоб ознайомитися з тим, як її автор виклав для нас свій погляд на життя Христа. Читаючи її, ви можете час від часу звертатися до свого дослідження Євангелії від Марка, щоб простежити спільні риси або відмінності між двома Євангеліями. Ви також складете перелік тих чудес та притч, які наводяться у Євангелії від Матвія (так само, як під час роботи над Євангелією від Марка).

Вправа 1

Заповніть таблицю про чудеса Ісуса. Одночасно з читанням Євангелії від Матвія та відповіддю на питання варто також заповнювати таблицю, що наводиться в додатку 1 (так само, як під час роботи над Євангелією від Марка). Заповніть у хронологічній послідовності біблійні посилання на кожне чудо, вкажіть, у чому воно полягало, також зазначте реакцію тих, хто був у нього залучений або спостерігав його збоку.

Вправа 2

Заповніть таблицю про притчі Ісуса. У таблиці, яка наводиться в додатку 1, запишіть посилання на притчу, про що ця притча і чого Ісус нею навчав.

II. Особа Ісуса Месії

Матвія 1:1–4:16

Навчальний проект. Відзначте згадки про Царство в Євангелії від Матвія

Під час читання тексту, роботи над питаннями та вправами записуйте кожен згадку про Боже Царство, Небесне Царство або Царя (оскільки може йтися про Бога або Ісуса). Спочатку позначте відповідний вірш у себе в Біблії — виділіть його кольоровим олівцем або підкресліть ручкою. Потім запишіть у зошит послання та перепишіть вірш, а під ним — кілька слів про те, що він говорить вам про Боже Царство. Це дослідження вам знадобиться під час роботи над завданням, яке ви отримаєте згодом.

А. Родовід Ісуса (1:1–17)

Родовід Ісуса в Євангелії від Матвія — це генеалогія Христа по лінії Йосипа, який вважався Його батьком. Цей родовід представлено так, щоб зосередити увагу на тому факті, що Ісус був нащадком царя Давида. Євреї знали, що Месія має бути з роду царя Давида, тому Матвій розпочав книгу з вказівки на те, що Ісус дійсно походить з Давидового роду, як і було пророковано.

Питання 1. Як далеко сягає представлений тут родовід Ісуса?

Питання 2. Чому, на вашу думку, Матвій вирішив розпочати генеалогію Христа саме з цієї людини?

Питання 3. Які чотири жінки, крім Марії, входять до родоводу Ісуса?

Цікаво, що двоє з цих жінок не мали ізраїльського походження, а інші дві були перелюбницями, проте Бог вирішив залучити їх до родоводу Ісуса.

Б. Народження Ісуса (1:18–2:23)

Питання 4. Відповідно до Євангелії від Матвія, яке пророцтво Ісус виконав першим?

Питання 5. Яким питанням мудреці зі сходу сполошили Ірода?

Питання 6. Чому їхнє питання занепокоїло Ірода?

Питання 7. Чому, на вашу думку, це питання схилювало також і євреїв?

Питання 8. Матвій у розділі 2 записує виконання Ісусом кількох пророцтв? Скільки саме?

В. Хрищення Ісуса, Сина Божого (3:13–17)

Питання 9. Про яку подію у житті ранньої Церкви пророкував Іван Христитель?

Питання 10. Чому Іван не хотів христити Ісуса?

Питання 11. Що сталося, коли Ісус вийшов з води?

Г. Спокушування Ісуса (4:1–16)

Питання 12. Якою була найперша дія Святого Духа щодо Ісуса?

Вправа 3

Поміркуйте про важливість посту. Відповідно до Матвія 4:2, Ісус постив сорок днів і ночей. Чому? Зрештою, Він же Бог, навіщо Йому було постити? Що міг дати Ісусові піст? Запишіть відповідь на ці питання у свій зошит, а потім, опираючись на них, дайте відповідь на такі питання: чи важливо для нас постити? Чи варто навчати постові у наших церквах? Зверніться до Матвія 6:16–18 та 9:14–15.

Питання 13. Як Ісус зустрів кожну спокусу?

Питання 14. З яких книг Він цитував уривки?

Ісус не застосовував надприродних сил для подолання спокус сатани. Він був спокушуваний у всьому «подібно до нас» (Євреїв 4:15). Поміркуйте про це.

Вправа 4

Поміркуйте про значення спокушування Ісуса. Запишіть у своєму зошиті відповідь на таке питання:

Чому Святий Дух повів Ісуса шляхом, на якому Його чекали спокуси?

Відведіть щонайменше 10–15 хвилин на те, щоб подумати про це та прочитати уривок Матвія 4:1–11. Запишіть якнайбільше відповідей.

Дух спонукав Ісуса піти у пустиню навіть попри те, що знав, що Ісус там буде спокушуваний. Яку науку ми можемо з цього для себе взяти? Як ми можемо застосувати цю правду у власному житті? Запишіть відповіді у свій зошит.

III. Проголошення Ісуса Месії

Матвія 4:17–16:20

А. Царство Небесне наблизилося (4:17–25)

Питання 15. Що Ісус обіцяв Петрові та Андрієві, коли покликав їх йти за Ним?

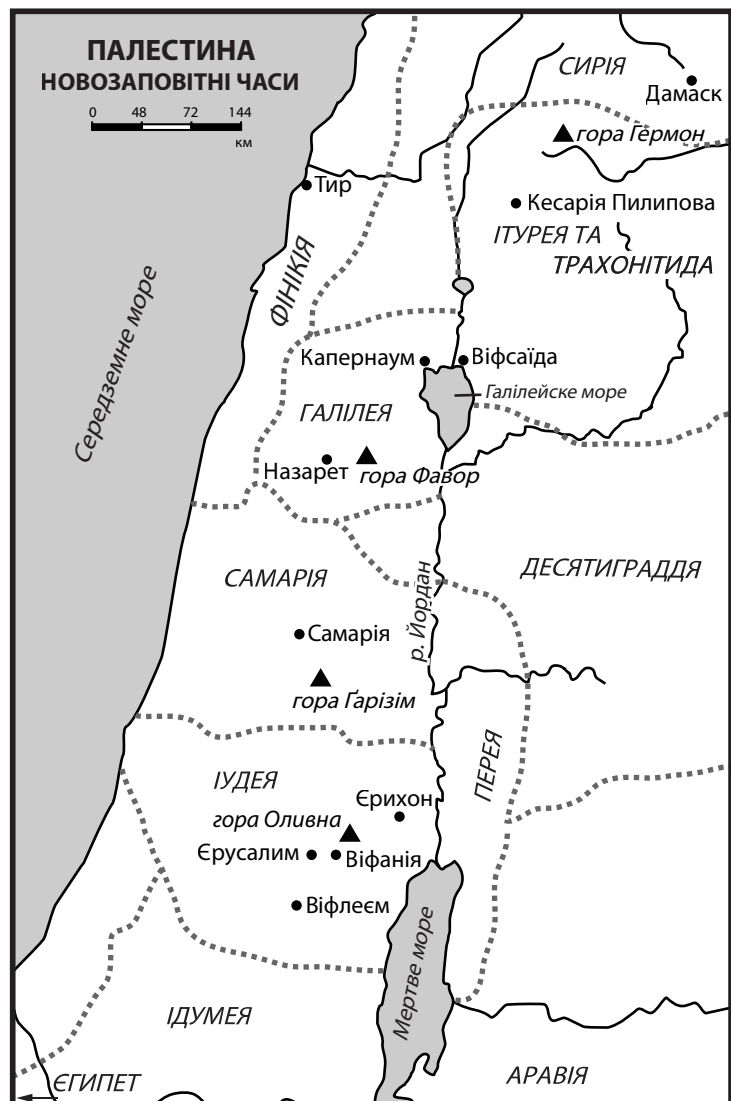

Питання 16. Четверо з Ісусових учнів були спочатку рибалками. Хто саме?

Вправа 5

Запишіть географічні назви, згадані в Матвія 4:25. На мапі заштрихуйте ті області, з яких люди прийшли до Ісуса. Виділіть Галілею іншим кольором або заштрихуйте її щільніше. Зауважте, які відстані проходили люди, щоб побачити Ісуса. Варто пам'ятати, що у часи Ісуса люди подорожували пішки, а тому на мандрівку вони витрачали стільки часу, скільки зараз іде на 800-кілометрову поїзду.

Б. Проголошення словом (5:1–7:29)

Вправа 6

Складіть план Проповіді на горі. Прочитайте всю Проповідь на горі (Матвія 5:1–7:27) раз або двічі, а потім запишіть її план у своєму зошиті. Будьте готові обґрунтувати структуру свого плану на наступному семінарі. Склавши план Проповіді на горі, підсумуйте головні моменти Ісусової науки двома-чотирма реченнями.

В. Проголошення ділом (8:1–16:20)

У цих восьми розділах увага зосереджена на тому, як Ісус Месія проголошується Своїми вчинками. До цього ми бачили, як Ісуса Месію проголошують ангели, мудреці зі сходу та Іван Христитель. Потім ми чули, як Ісус навчав про нове царство, яке Він творить для нас. Тепер ми бачимо, як Він доводить Своє месіанство Своїми вчинками та показує, що це царство може бути дійсністю, якщо люди багатимуть вірити в Нього.

У цих розділах подано переважно ту ж саму інформацію, що й у Марка 2–9. Ми її уже розглянули, тому тут повертатися до неї ми не будемо. Те, що подано у цьому уривку, але не згадувалося у Марка, ми дослідимо згодом в уроках, присвячених Євангелії від Луки. Проте не забудьте уважно перечитати ці розділи та зауважте, як Матвій передає ці історії з іншими наголосами, ніж у Марка. Читаючи ці розділи, ви маєте продовжувати працю над навчальним проектом (згадки про Царство), а також заповнювати таблиці з чудесами та притчами. Якщо у вас виникають питання щодо цих розділів, занотуйте їх у зошиті, щоб обговорити їх на наступному семінарі.

IV. Страждання Ісуса Месії

Матвія 16:21–28:20

А. Ісус готується до смерті (16:21–20:34)

Відведіть достатньо часу для неспішного та вдумливого прочитання уривку Матвія 16:21–20:34. Зауважте, як Ісус підходив до Своєї смерті та чого навчав у останні тижні перед Своєю смертю. У цих кількох розділах є чимало важливих істин про царство.

Питання 17. Скільки разів Ісус передрікав Свою смерть у цих розділах?

Питання 18. Яку Ісус називає умову для безшлюбності?

Питання 19. До чого привело те, що Ісус зцілив двох сліпих?

Практичне завдання. Проповідь з Матвія 20:1–16

Притча про щедрого господаря викладена лише у Євангелії від Матвія. Прочитайте її знову (вона записана у Матвія 20:1–16), а потім ще раз, але зважаючи на

контекст. Запишіть свої думки про те, чого Ісус навчав у цій притчі і в чому полягала Його наука, викладена в контексті, що передує їй і йде за нею. Зазначте кілька ідей щодо того, як можна застосувати цю притчу. Далі запишіть план проповіді або уроку. Скажіть цю проповідь або проведіть цей урок у своїй церкві. Запишіть у зошит результати своїх досліджень та будьте готові обговорити цю притчу на наступному семінарі.

Б. Ісус у Єрусалимі (21:1–25:46)

Питання 20. Чому люди стелили свій одяг по дорозі перед Ісусом, коли Він в'їжджав до Єрусалима на ослі?

Питання 21. Чому, на вашу думку, Ісус вирішив діяти й говорити саме так, як записано в Матвія 21:12–16? І чому саме в цей час, а не раніше чи пізніше?

Питання 22. Якою була тоді найпоширеніша думка про Ісуса?

Вправа 7

Висловіть свою думку про останні дні. У Матвія 24–25 записано, що Ісус пророкував та чого навчав про останні дні. Деяких Його наука бентежить, іншим вона видається заплутаною або страшною, а дехто знаходить у ній утіху. Запишіть свої думки й питання про цей уривок для обговорення на наступному семінарі. Обов'язково вказуйте посилання на ті вірші, які стосуються ваших записів.

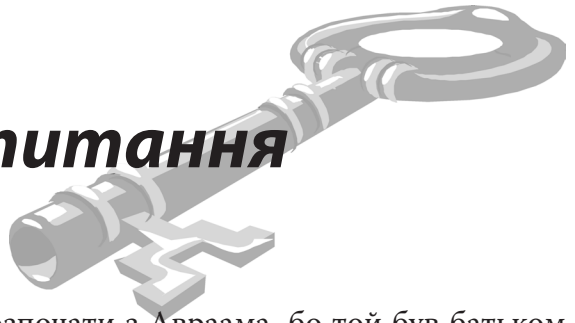
В. Страждання та воскресіння Ісуса (26:1–28:20)

Уважно прочитайте ці розділи. Зауважте, де розповідь Матвія відрізняється від описання цих подій в інших Євангеліях і де вона подібна. Пам'ятайте, що Матвій тут змальовує останні дні Царя.

Підсумок

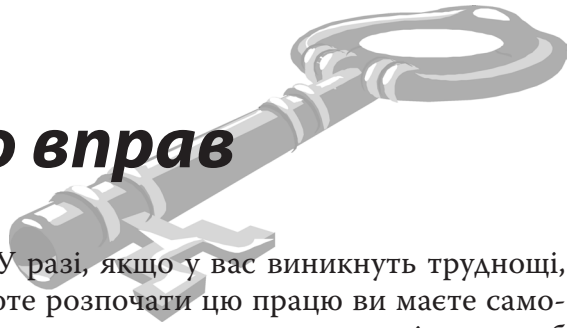
У Євангелії від Матвія увага зосереджена на Цареві Ісусі, який прийшов, щоб установити Своє Царство тут на землі. У Євангелії від Марка увага зосереджена на Слuzі Ісусі, проте добра звістка, представлена в цих двох Євангеліях, є однаковою в них обох. У Марка 1:15 Ісус каже: «Збулися часи, і Боже Царство наблизилося. Покайтеся, і віруйте в Євангелію!» Зв'язки між Євангеліями від Матвія та від Марка не лише в тому, що обидві Євангелії розповідають про Ісуса, а й у тому, що в обох подається те ж саме твердження — Царство Боже наблизилося, — і вони обидві закликають нас реагувати на нього.

Відповіді на питання

1. Аж до Авраама.
2. Ваша відповідь. Можливо, Матвій вирішив розпочати з Авраама, бо той був батьком єврейського народу, а Матвій понад усе хотів довести, що Ісус був євреєм і що Його претензії на царський престол були законними.
3. Тамара, Рахав, Рут і Вірсавія.
4. *«Ось Діва в утробі зачне, і Сина породить, і назвеш ім'я Йому: Еммануїл»* (Ісаї 7:14).
5. *«Де народжений Цар Юдейський?»*
6. Ірод занепокоївся через це питання, бо переймався тим, що хтось може захопити його владу та престол.
7. Євреї сполошилися через це питання, оскільки знали, що воно стосувалося Месії, але самі вони не вірили в Нього.
8. Чотирьох.
9. Про П'ятидесятницю, див. вірш 11.
10. Оскільки він знав, хто такий Ісус, і усвідомлював, що був негідним служити Йому, не кажучи вже про те, щоб Його христити.
11. Святий Дух зійшов на Нього у вигляді голуба.
12. Святий Дух повів Ісуса у пустиню, щоб диявол Його спокушав.
13. Цитуючи Писання.
14. З Повторення Закону та Книги Псалмів.
15. *«Я зроблю вас ловцями людей»* (Матвія 4:19).
16. Симон Петро, Андрій, Яків та Іван.
17. Три рази (див. Матвія 16:21–28; 17:22–23; 20:17–19).
18. *«Це слово вміщують не всі, але ті, кому дано»* (Матвія 19:11).
19. Вони пішли за Ним (Матвія 20:34).
20. Ймовірно, це було виявом їхньої поваги та пошани до людини, яку вони вважали великим пророком.
21. Поміркуйте про це. Цими словами та діями Ісус підтвердив Свій авторитет. Проте Він діяв так навмисне, з розрахунком засмутити священників та фарисеїв, щоб у кінці тижня вони убили Його. Ісус стримував Себе раніше, бо Його час на цій землі тоді ще не завершився.
22. Його вважали пророком.

Відповіді до вправ

- 1.** Ваша відповідь. Докладіть максимум зусиль. У разі, якщо у вас виникнуть труднощі, координатор групи зможе вам допомогти, проте розпочати цю працю ви маєте самостійно. Можливо, за першим разом біблійні посилання варто записувати олівцем, щоб згодом перевірити, чи вдалося вам перерахувати всі чудеса, і при необхідності внести необхідні виправлення.
- 2.** Ваша відповідь. Пам'ятайте, що ви зможете використовувати ці записи в майбутньому у підготовці до проповідей та біблійних уроків.
- 3.** Ваша відповідь.

Ісус — Бог, тому до певної міри Він не мав потреби постити. Якщо Він постив, щоб змусити Бога діяти так чи інакше або зробити Бога Своїм «боржником» через витриманий піст, то Йому не потрібно було постити, так само як і нам не варто постити з такою метою. Проте якщо Ісус постив з метою наблизитися до Бога, поглибити стосунки з Ним, а також щоб черпати у Нього сили, то в такому разі Він справді потребував такого посту, як і кожен із нас сьогодні.

А тому і для нас важливо постити та навчати посту в наших церквах. Зауважте, що у Матвія 6:16–18 Ісус сказав «коли постиш», а не «якщо постиш». До того ж, відповідно до сказаного у розділі 9, може бути доречний і недоречний час для посту.

- 4.** Координатор групи наведе кілька можливих відповідей на наступному семінарі.

Ваша відповідь. Спокушування було такою ж частиною підготовки Ісуса до служіння, як і Його хрищення. Нам не варто боятися спокус. Спокуса сама собою не є чимось хибним або гріховним. Дійсно, Бог часто дозволяє нам зустрічати спокуси на своєму шляху, щоб ми зміцнилися в Ньому та навчилися більше покладатися на Нього, чекаючи від Нього силу й допомогу. Наступного разу, коли будете переживати спокусу, пам'ятайте, що Бог підготував вихід, а нам лиш треба прийняти його. І не забувайте, що кожна спокуса, якій ми опираємося, зміцнює нас і робить нас більш подібними до Христа!

- 5.** Якщо виникнуть питання, див. мапу в додатку 2.
- 6.** Ваша відповідь. Ваш план має відповідати тій структурі, яку ви бачите в цьому уривку (намагайтеся не розбивати текст там, де нема такої потреби). Не забудьте взяти з собою виконане завдання на наступний семінар для обговорення.
- 7.** Ваша відповідь.

Від Матвія — Євангелія Царя-Месії

План уроку

- I. Історичне тло
 - А. Авторство
 - Б. Дата
 - В. Читачі
 - Г. Загальне тло
 - Д. Географія Євангелії від Матвія
 - II. Особливі акценти
 - А. Здійснення пророцтв
 - Б. Царство
 - В. Систематичне вчення
 - Г. Ключовий вірш
 - III. Ісус — передречений Месія
- Підсумок

Цілі уроку

До кінця цього уроку ви повинні:

1. Уміти з пам'яті вказати таку інформацію про Євангелію від Матвія: ім'я автора, дату написання, кому адресована книга, а також мету написання.
2. Уміти своїми словами описати головну тему, основні події та найважливіших персонажів книги.
3. Знати ключовий вірш Євангелії від Матвія.
4. По-новому дивитися на чудеса.
5. Мати нове розуміння того, яку роль відіграють пророцтва в Євангелії від Матвія.
6. Оцінити те, у якому стані перебуваєте ви самі як учень Ісуса Христа.
7. Бути готовим поділитися здобутими знаннями з іншими.

Завдання до уроку

1. Дайте відповіді на всі питання, виконайте всі вправи та перевірте відповіді.
2. Прочитайте в додатку 2 про передреченого Месію, зображеного в Євангелії від Матвія.

А зараз ми змістимо увагу з загальної картини, представленої в Євангелії від Матвія, та зупинимось на деяких подробицях. Вивчене у попередньому уроці слугуватиме основою для того, що ми будемо досліджувати зараз. Сама собою, без такої попередньої основи, ця інформація, яку ми тут розглядатимемо, не є дуже цінною. Ми коротко розглянемо кілька деталей щодо того, на якому тлі написана Євангелія від Матвія. Проте додаткова інформація, що стосується цієї Євангелії, дуже подібна до тієї, що була представлена в уроці 2 щодо Євангелії від Марка, тому на цих подробицях ми не будемо зупинятися, а швидко перенесемо увагу на Ісуса-Царя та Його Царство.

I. Історичне тло

А. Авторство

Більшість дослідників згодні з думкою, що автором Євангелії від Матвія є Матвій — учень Ісуса, один з дванадцяти апостолів. Матвія знали також на ім'я Левій Алфієвий. До зустрічі з Ісусом він був митником (збирачем податків), який працював на римську владу. Євреї ненавиділи митників за співпрацю з ворогом.

Деякі припускають, що Левій взяв собі ім'я Матвій після того, як став учнем Ісуса, — нове ім'я мало вказувати на нове серце. Матвій лише кілька разів згадується у Євангеліях, тому інформації про нього ми маємо дуже небагато. У Луки 5:27–29 описано покликання Матвія та його реакцію. Прочитайте зараз цей уривок.

Б. Дата

Про дату написання Євангелії від Матвія, як і будь-якої іншої книги Нового Заповіту, неможливо говорити з повною впевненістю. Більшість дослідників євангельського напрямку вважають, що ця книга була написана до зруйнування Єрусалима у 70 р. н. е., але дати пропонуються у межах 37–64 рр. н. е. Тому найімовірніше, що ця книга з'явилася не пізніше, ніж за 30 років по закінченню служіння Ісуса на землі.

В. Читачі

Матвій був євреєм і писав для євреїв, що робить його Євангелію дуже особливою. Пишучи до євреїв, Матвій розумів, що для них було вкрай важливим здійснення пророцтв, записаних у єврейських Писаннях. Він наводить близько шістдесяти цитат з дев'ятнадцяти книг Старого Заповіту. Ключове словосполучення у цій Євангелії: «щоб справдилось». У його Євангелії міститься найбільша кількість посилань на уривки старозаповітних Писань, які здійснилися завдяки приходу Христа. Він представляє Ісуса як Месію єврейського народу. Матвій не викреслює та не ігнорує представників інших народів, а зосереджується на тому, що Ісус є Месією євреїв. Який це чудовий дар для нас! Тут нам дається місток між Старим та Новим Заповітами, завдяки якому ми можемо побачити в Ісусові єврея та пророка серед власного народу.

Готуючись до роботи над цією Євангелією, потрібно розглянути характерні особливості євреїв. У розумі кожного єврея ще з давніх-давен, від самого початку їхньої історії, була закладена думка, що вони є богообраним та відокремленим від

інших народом, через який має здійснитися задум Єгови щодо викуплення людства. Вони особливо пишалися тим, що вони «Авраамове насіння й за обітницею спадкоємці».

Для того щоб представити Ісуса євреям, потрібне було розуміння їхньої релігійної системи. В основі цієї системи лежали прообрази та символи, тобто тінь речей, а не їхня сутність. Необхідно було виправити хибні уявлення євреїв щодо їхньої релігійної системи та чітко вказати на Месію, який є її сповненням.

Євангелія для євреїв мусила бути Євангелією виконання пророцтв. Вона мала бути дотичною до людей, у яких був Старий Заповіт, які знали про месіанські пророцтва. Матвій від самого початку дотримується цих вимог, вказуючи на законність Його зв'язку з заповітом та на Його царське походження, простежуючи Його родовід до Давида та Авраама, а не до попередніх поколінь, як у родоводі в Євангелії від Луки. Цим він спрямовує увагу євреїв до походження їхнього народу та до заповіту, укладеного з Авраамом.

Матвій постійно виставляє перед своїми одноплемінниками уривки з Писань Старого Заповіту, посилаючись на них у прямих цитатах чи натяках близько ста разів, а на пророцтва — близько п'ятдесяти. Його Євангелія рясніє висловками, призначеними показати, що Ісус виконав пророчі Писання. Євреї вимагали б такого свідоцтва, і лише таким чином можна було довести месіанські претензії нашого Господа.

Тож у тому, як описано Його особу, як передано Його слова та вчинки, міститься доказ того, що Ісус з Назарета — це Месія. Ця Євангелія є Євангелією Царства. Навчаючи дванадцятьох апостолів, Ісус у Своїх ранніх проповідях представляв закон цього Царства, у притчах — поступ Царства, а у багатьох деталях та подробицях цієї Євангелії — те, що наш Господь є обіцям Царем.¹

Матвій, показуючи Ісуса сповненням надій єврейського народу, змушував своїх читачів зробити вибір щодо того, за ким вони будуть іти — за Ісусом чи за релігійними керівниками, які були так палко налаштовані проти Нього. Кожна людина, і тоді, і тепер, зазираючи у цю Євангелію, має зробити вибір. Вона мусить або стати на один бік з вождями єврейського народу, які відкинули Ісуса і за жодних обставин не хотіли визнавати того, ким Він Себе називав; або стати учнем Христа.² Матвій просить нас вирішити, чи віримо ми у те, що Ісус — це Месія, Цар Юдейський, чи вважаємо Його шахраєм.

Г. Загальне тло

Євангелія від Матвія — це ключова книга, що поєднує Старий Заповіт з Новим. Вона є перехоном від Старого Заповіту, орієнтованого на Ізраїль, до Нового, який орієнтується на весь світ.

Перші вірші Євангелії від Матвія повертають нас до Старого Заповіту, показуючи нам походження нашого Господа з царського роду, з яким було укладено заповіт. У Новому Заповіті весь час подаються цитати зі Старого Заповіту та посилання на нього, влітаючи таким чином старозаповітні теми та тексти у саму структуру Нового Заповіту. Перший дає нам історію того народу, з якого мав постати Месія, а другий показує життя, працю та вчення цього Месії, Який є центральною темою у Старому Заповіті.³

¹ *The Holy Bible*. King James Version, Analytical Ed. — Chicago: John A. Dickson Publishing Co., 1941. — P. 1126.

² Tenney M. *New Testament Survey*, revised. — Grand Rapids: W. B. Eerdmans Publishing Company, 1985. — P. 152.

³ *The Holy Bible*. King James Version, Analytical Ed. — Chicago: John A. Dickson Publishing Co., 1941. — P. 1087.

Серед усіх Євангелій саме Євангелія від Матвія зосереджує основну увагу на Ісусові як Месії, Виконавцеві старозаповітних обітниць та пророцтв. «Христос» — це грецьке слово, яке означає те ж саме, що давньоєврейське слово «Месія», — «Помазаник». Це та проміжна ланка, яка була потрібна Новому Заповіту. Матвій показує Ісуса не просто як людину, яка започаткувала нову релігію, а як Виконавця юдаїзму, — як Того, Хто виконав його до кінця та довів до досконалості. Таким чином Священне Писання євреїв робиться актуальним та важливим для сьогоденних християн, оскільки воно навчає про того ж самого Бога, якого Новий Заповіт показує в Ісусі Христі.

Оскільки ця Євангелія була написана євреєм для євреїв, ми помічаємо у ній значно сильніший акцент на священиках та єврейській владній еліті, ніж на римських правителях. У дійсності священики були однією з головних політичних сил у Юдеї.

Первосвященик виконував роль радника римського прокуратора, і нерідко траплялося так, що через політичний тиск релігійної верхівки правитель був змушений змінити своє рішення. Первосвященик мав потужний вплив на населення, а тому міг формувати громадську думку таким чином, щоб схилити впертих римських можновладців до потрібних йому рішень, погрожуючи їм невдоволенням імператора через їхню неспроможність тримати своїх підопічних у покорі. Те, що вигукував народ, коли Ісуса було приведено до Пилата: «Якщо Його пусити, то не кесарів приятель ти!» — це гарний приклад таких махінацій; Марко каже, що то «первосвященики натовпи підмовили» (Марка 15:11).⁴

Священики були представниками влади, найближчими до єврейського народу. Оскільки вони самі були євреями, вони добре розуміли традиції та звичаї свого народу і чудово знали, як керувати ним. Хоча Палестиною керували й місцеві царі, й римські прокуратори, проте дистанція між ними та народом була значно більшою, а тому вони мали менший вплив на населення. У щоденному житті саме священики керували громадою та вирішували у ній юридичні питання, а римський прокуратор відповідав за збереження миру та мав право призначати смертну кару. Місцеві ж царі, наприклад Ірод Великий, відігравали здебільшого церемоніальну роль і майже не мали впливу на політичне життя у Палестині.

Д. Географія Євангелії від Матвія

Географія у Євангелії від Матвія — це переважно Палестина, оскільки саме тут відбувалося служіння Ісуса. Матвій лише один раз повідомляє про те, що Ісус вийшов за межі Палестини (див. Матвія 15:21–28). По суті, географія у Євангелії від Матвія є такою ж самою, що й у Євангелії від Марка. Це ж саме стосується і Євангелій від Луки та від Івана.

Повторімо відомості про історичне тло у Євангелії від Матвія.

Питання 1. Хто такий Матвій?

Питання 2. Що зробив Матвій для Ісуса після того, як Ісус його покликав?

Питання 3. З ким Матвій познайомив Ісуса?

⁴ Tenney M. *New Testament Survey*, revised. — Grand Rapids: W. B. Eerdmans Publishing Company, 1985. — P. 41.

Вправа 1

Навчіться від митника. Якої важливої науки ми можемо навчитися з того, що вчинив Матвій одразу після прийняття рішення йти за Ісусом? Як ми можемо співвіднести це з нашим часом і нашим життям?

Питання 4. Коли була написана Євангелія від Матвія?

Питання 5. Для кого була написана ця Євангелія і як ми про це знаємо?

Питання 6. Що означають слова «Месія» або «Христос»?

Питання 7. Хто керував ізраїльським народом у часи Христа і яку роль відігравала кожна з політичних сил?

Питання 8. Відповідно до інформації з Євангелії від Матвія, у якому регіоні Палестини було зосереджено служіння Ісуса?

II. Особливі акценти

А. Здійснення пророцтв

Як ми вже зазначали, Матвій ставить особливий наголос на тому, як Ісус Своїм приходом, служінням та смертю виконав Писання. Ми також побачили, що Матвій зосереджує увагу на тому, що Ісус є Месією єврейського народу. У першому розділі своєї Євангелії Матвій виокремлює ще один особливий акцент, показуючи Ісуса Царем. Він відстежує Ісусів родовід від Авраама до Давида і до Христа. Така генеалогія є доказом того, що Ісус був євреєм, сином Авраама, і що Він мав право на Давидів престол, оскільки був його нащадком. Оскільки Він царського роду, чи радше Обіцяний Цар, який став виконанням пророцтв та обітниць щодо Давидового роду, то Йому потрібне було й Царство. У записаному Матвієм бачимо, що Ісусове царство було не таким, якого чекали євреї. Воно не мало бути царством, заснованим на військовій потузі — воно передбачало перемену самого способу, в який людина будувала стосунки з Богом та з іншими.

Вправа 2

Поміркуйте про записані у Матвія виконання пророцтв. Розмірковуючи про виконання пророцтв, які записав Матвій, подумайте про те, як це вплинуло на

характер Євангелії від Матвія. Як це впливає на ваше сприйняття Старого Заповіту? Як записані здійснення пророцтв допомагають підтвердити правомірність Ісусових претензій? Який вони мають вплив на наше розуміння Євангелії та Біблії в цілому? Що можемо сказати у цьому контексті про Божу всемогутність? Які ще думки, зауваження та питання виникають у вас стосовно тих пророцтв, які Матвій згадує у своїй Євангелії, вказуючи на те, що вони здійснилися через Ісусів прихід?

Б. Царство

Матвій подає цінну збірку притч, які на наочних прикладах пояснюють правду про Небесне Царство. Притчі були улюбленим методом, за допомогою якого навчав Ісус. Він звертався до людей на тому рівні, на якому вони жили та могли зрозуміти сказане. Нам важливо про це пам'ятати, коли ми проповідуємо та навчаємо інших. Яку частину проповіді пастора люди найкраще та найдовше пам'ятають? Правда, показана у прикладі, — це жива правда.

Ісус прийшов збудувати дивовижне Царство, яке докорінно мінятиме життя людей. Ви вже зауважували згадки про Боже Царство в Євангелії від Матвія. Завдяки побіжному огляду цих згадок ми можемо побачити, що це Царство, частиною якого є й ми, є найбільш унікальним з усіх, які коли-небудь були чи будуть на землі. Ми розглядатимемо це Царство докладніше в частині 5 (уроці 10).

В. Систематичне вчення

Попередній досвід Матвія з ведення звітності, який він набув під час роботи збирачем податків, виявляється у тому, наскільки систематично викладено матеріал у його Євангелії. Вона здебільшого побудована навколо п'яти ключових промов Ісуса. Наприклад, у 13-му розділі він збирає в один блок сім притч про Царство. У розділах 8 та 9 він записує 10 чуд. Євангелія від Матвія є систематичною Євангелією. Але це також означає, що не всі події чи проповіді подаються тут у строгій хронологічній послідовності.

Г. Ключовий вірш

Від самого початку Євангелії від Матвія ми бачимо, на чому автор загострює увагу. У Матвія 2:2 читаємо: *«Де народжений Цар Юдейський? Бо на сході ми бачили зорю Його, і прибули поклонитись Йому»*.

Вправа 3

Вивчення напам'ять. Вивчіть напам'ять Матвія 2:2. Цей вірш допоможе вам пам'ятати тему Євангелії від Матвія — царський статус Ісуса. Крім того, його включено до іспиту.

III. Ісус — передречений Месія

Зараз прочитайте додаток 2, а потім дайте відповідь на питання, що наводяться нижче. Під час читання обов'язково переглядайте ті біблійні посилання, які в ній наводяться. Там ви значно глибше зрозумієте зміст Євангелії від Матвія та матеріалу додатку.

Питання 9. Що є головною метою Євангелії від Матвія, відповідно до сказаного у матеріалах для читання?

Питання 10. Що особливого в Матвієвій оповіді про Різдво?

Питання 11. Яку цінну науку ми можемо взяти з того, що Ісусові було тридцять років, коли Він приступив до служіння?

Питання 12. Що то за «голос», який ми чуємо в Матвія 3:3?

Питання 13. Що виголошував той «голос»?

Євангелія від Матвія — єдина книга Біблії, де вжито термін «Царство Небесне». Євреї здебільшого намагалися уникати слова «Бог» і нерідко заміняли його словом «небо». Оскільки Євангелія від Матвія написана для євреїв, то автор обрав саме цей вислів. В інших Євангеліях вживається вираз «Царство Боже».

Питання 14. Як доктор Мірс описує Проповідь на горі (Матвія 5–7)?

Проповідь на горі — це найдовша промова Ісуса з усіх тих, що наводяться у синоптичних Євангеліях. Ця проповідь пропонує безліч можливостей для практичного застосування у нашому житті в Царстві. Вона є чудовим мірилом нашого духовного життя. Наприклад, в Матвія 5:20 сказано, що, якщо наша праведність не буде ряснішою за праведність фарисеїв, то ми не ввійдемо у Царство Небесне. Поміркуйте про це. Праведність фарисеїв була зовнішньою, церемоніальною та законницькою. Чи не на таку праведність покладаєтеся ви? Якщо так, то зважте на Христове застереження! Християнська праведність є внутрішньою, моральною та духовною. Що бачить у вашому житті Бог?

Або подивіться на Матвія 5:47, де сказано, що, якщо ми тільки вітаємо наших братів, ми нічим не кращі від поган. З ким ви вітаєтеся після церковного богослужіння? Лише з друзями? Чи відштовхуєте ви незнайомців від своєї церкви, ставлячись до них, як до чужинців?

Матвія 6:19–21 — це уривок, який спонукає нас перевірити, чи дійсно ми жадаємо Царства Небесного. Які скарби шукаєте ви? Наскільки важливими для вас є гроші? Справжньою пере-

віркою побожності людини є те, як вона поводить себе з грішми. Джон Уеслі казав: «Заробляй якомога більше; відкладай якомога більше; роздавай якомога більше». Ці три розділи Євангелії від Матвія відкривають перед нами безліч можливостей для практичного застосування!

Вправа 4

Вивчення напам'ять. Вивчіть напам'ять Матвія 6:19–21. Якщо ви вже знаєте цей уривок дослівно, то виберіть для себе інший уривок з Проповіді на горі. Чи є ці слова частиною вашого життя? Як ви можете зробити сказане частиною своїх щоденних стосунків з Ісусом?

Цікаво зауважити, що друга за обсягом Ісусова проповідь — це слово на Оливній горі, назване так за місцем, де була виголошена ця проповідь. Це єдина велика проповідь, записана у всіх трьох синоптичних Євангеліях. Її можна знайти в Марка 13 і в Луки 21. Ці два уривки є доволі близькими паралелями до Матвія 24. У Матвія 25 додано ще три пункти: дві притчі та описання останнього суду, — вони не подаються у Євангеліях більше ніде. Ці дві притчі цілком природно вписуються у хід проповіді, оскільки в них наголошується потреба бути готовими до Христового повернення.

Читаючи євангельські оповіді про чуда, ми часто забуваємо, що вони ставалися з реальними людьми й що кожне чудо було надзвичайною подією. Але ми, замість того, щоб сповнитися благоговінням перед Божою силою та благодаттю, швидко переходимо до наступного розділу. Нам варто було б зупинитися та знайти час, щоб пережити подив і захоплення, яке, вочевидь, відчували свідки описаних чуд. У наступній вправі запропоновано один із способів, як цього досягти.

Вправа 5

Поставте себе на місце очевидців чотирьох чуд із 12-ти, описаних у Матвія 8–9. Складіть перелік наведених тут 12 чуд і уявіть, якого б це набуло вигляду, якби вони трапилися у житті когось із ваших знайомих. Для цієї вправи виберіть собі чотири чуда (крім того, що подається нижче як зразок). За допомогою питань, які подано у прикладі, а також інших питань, які спадуть вам на думку, уявіть себе учасником цих чудес. Запишіть думки та почуття, які б у вас виникли, якби ці чудеса дійсно нещодавно сталися з вашими знайомими.

Приклад. Уздоровлення Петрової тещі

Ісус зцілив тещу Петра. Якою була б ваша реакція, якби щось подібне сталося з вами? Що б ви відчували, якби ваша мати була дуже хвора, а якась людина прийшла і, взявши її за руку, уздоровила її, так що вона почувалася навіть краще, ніж до хвороби? Які б у вас виникли думки? Кому б ви про це розповіли? Що б ви відчували до людини, яка принесла вздоровлення? Нижче подано один із варіантів.

Мамі сьогодні знову погано. Я вже думав відвезти її до лікарні, але вона не хоче їхати. Я вже не знаю, що робити, — вона вся аж горить!

Оце так! Учора був дивовижний день! Прийшов Іван з якимось чоловіком, здається, зі своїм двоюрідним братом. Вони були поруч і вирішили зайти, ми сіли говорити, і я розповів, що мама слабує. Цей чоловік відразу ж запитав, чи можна її побачити. Він зайшов до неї в кімнату, а вже за хвилину вийшов разом з нею! Її поліпшало буквально за мить! А я ж заходив до неї лише за кілька хвилин до того, і їй було навіть гірше,

ніж раніше. Якби Іван не вирішив до нас зайти, ми б поїхали до лікарні! Я просто не можу повірити в те, що сталося. Навіть і не знаю, що думати! З одного боку, я безупинно дякую Богові, а з іншого — а що, як той Іванів родич якийсь чаклун чи щось таке? І раптом це все якесь шахрайство? Та все ж... Просто не можу не дякувати Богові!

Тепер відведіть достатньо часу, щоб уявити собі, як Ісус міняв практичне життя євреїв того часу. Часто у проміжку між різними оповідями буває один або два вірші, у яких сказано, що Ісус зціляв усіх тих, хто приходив або кого приносили до Нього. Іван каже, що цілий світ не вмістив би всіх книг, в яких було б описано всі вчинки Ісуса. Скільки ви знаєте людей, які потерпають від тієї чи іншої недуги? Як би змінилося їхнє або ваше життя, якби Ісус сьогодні прийшов до вашого міста? Чи не забули б ви подякувати Йому, віддати Йому славу, хвалу та честь? Чи, можливо, ви й далі собі жили б, як і раніше?

Доктор Мірс зауважує, що Ісус вибирав собі не тих людей, які мали добру духовну підготовку або потрібні вміння. Натомість Він вибирав людей звичайних повсякденних професій, які не мали попереднього досвіду духовного проводу. Ця думка може бути величезним нахненням для нас, звичайних людей, — таких самих, якими були учні Ісуса!

Вправа 6

Визначте, яким вимогам потрібно відповідати, щоб бути учнем Ісуса. Прочитайте ще раз Матвія 10, поклавши біля себе зошит, та уважно занотуйте у ньому всі наведені в цьому уривку застереження та вказівки, які стосуються учнівства. З виписаного складіть перелік вимог, яким має відповідати учень. Беручи до уваги ці вимоги, чи можете ви назвати себе учнем?

У десятому розділі Ісус висилає Своїх учнів на проповідь про те, «що наблизилось Царство Небесне». Чоловіки, яких Він спровадив до праці, досі не мали підготовки, але Ісус довірив їм важливу і нагальну звістку. Метод, яким вони мали проповідувати, — це навчання та свідкування. Увійшовши до чийогось дому, вони мали кілька годин навчати. Такий самий метод застосовувався і після П'ятдесятниці — на додачу до публічної проповіді. Що могло б статися, якби кожний християнин пішов би у світ та почав навчати і свідкувати про те, що він вже пізнав? Іноді ми настільки переймаємося тим, щоб зробити все до ладу, що так і не беремося за справу!

Вправа 7

Подумайте про свідкування. Євангелізація світу — це величезне завдання. Доктор Мірс пише: «Ми не бачимо тут яскравих образів навернення цілого світу»⁵. Перечитайте ще раз той абзац, де записані ці слова. Якими вам здаються слова доктора Мірс — підбадьорливими чи невтішними? Чому?

Нам не слід упадати на дусі через те, що завдання, що стоїть перед нами, є занадто великим чи що наші зусилля не приводять до жодних справжніх змін. Ми маємо робити лише те, що Бог поставив перед кожним з нас, — досягати людей, які найближчі до нас у серці та фізично. А коли наші плани здійснюються не так, як ми сподівалися, ми можемо згадати, що наш Бог є серцевідець, і лише Він правдиво знає, хто належить до Його Царства, а хто ні. Він також знає, чи зробили ми все, про що Він нас просив, чи натомість відвернулися від чітких вказівок, даних у Його слові.

⁵ Henrietta Mears, *A Look at the New Testament* (Glendale, CA: Regal Books, 1971), 14.

Питання 15. Відповідно до сказаного у Мірс, яку переміну можна прослідкувати, починаючи з Матвія 12 і далі, якщо порівнювати з першою частиною цієї Євангелії?

Питання 16. Яке питання, поставлене Ісусом Своїм учням, залишається однаково актуальним і сьогодні? Див. Матвія 16:13.

Питання 17. Як би ви відповіли на це питання?

Питання 18. У чому важливість Пальмової (Вербної) неділі?

Питання 19. На яких підставах Ісуса привели до Пилата?

Питання 20. На які аспекти приниження, яке Ісус зазнав від воїнів, звертає особливу увагу Матвій, пов'язуючи їх з Ісусовими претензіями на статус Месії-Царя?

Питання 21. Яку важливу подію оминає Матвій і як доктор Мірс пояснює це упущення?

Вправа 8

Поміркуйте про Велике доручення. На яку місію послано кожного християнина? Як ви виконуєте цю місію нині?

Генріетта Мірс подає нам невеликий план Євангелії від Матвія.

ПЛАН ЄВАНГЕЛІЇ ВІД МАТВІЯ	
I. Прихід Христа	(1 – 2:23)
II. Проголошення Царства	(3:1 – 16:20)
III. Відкинення Царя	(16:21 – 20:34)
IV. Триумф Царя	(21 – 28)

Чотирма рядками вона підсумовує всю Матвієву Євангелію. Вам варто завчити цей план, щоб надалі пам'ятати ключові аспекти Євангелії від Матвія. Це також буде на іспиті.

Підсумок

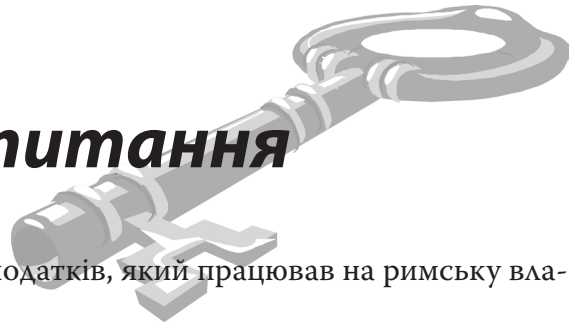
Євангелія від Матвія — це особистий погляд на життя юдейського Месії. Матвій подав дуже переконливі докази месіанства Ісуса. Він не оминув жодної деталі, яка, на його думку, могла б свідчити про те, що Ісус — це довгоочікуваний Месія. Він пригадав усі пророцтва та зрозумів численні знаки зі Старого Заповіту, які вказували на Ісуса як на Месію Ізраїлю. Проте навіть при всьому своєму бажанні показати, що Ісус Христос є дійсно тим, ким Він Себе називав, Матвій не оминув і того факту, що цей Месія єврейського народу прийшов і для того, щоб спасти поганський світ. А тому ця Євангелія, хоч і написана від початку для євреїв, є однаково корисною і для представників інших народів — для нас з вами.

Юджин Петерсон таким чином підсумовує важливість Євангелії від Матвія:

Євангелія від Матвія відкриває Новий Заповіт, оповідаючи історію Ісуса на тлі світового історичного контексту, в якому вона відбувалася. Автор дбає про те, щоб ми, читаючи про народження, життя, смерть і воскресіння Ісуса, бачили зв'язок з усім тим, що передувало цим подіям... Матвій дає нам широкий контекст, у якому ми бачимо, як Боже творіння та спасіння знаходять цілковите завершення в Ісусі, і такої самої повноти в Ісусі можуть досягти усі сфери нашого життя: робота, родина, друзі, спогади, мрії. Без такого контексту ми потрапляємо у небезпеку бачити в Ісусі лише привід трішки відволіктися від проблем, якими рясніють заголовки газет. Годі й шукати чогось, що було б далі від правди.⁶

⁶ Eugene H. Peterson. *The Message*. — Colorado Springs: NavPress, 2002. — P. 1743.

Відповіді на питання

1. Матвій був одним з Ісусових учнів, збирачем податків, який працював на римську владу. Матвія знали також на ім'я Левій Алфіїв.
2. Він влаштував для Ісуса гостину.
3. Зі своїми друзями — митниками та іншими людьми.
4. У період між 37 і 64 рр. н. е.
5. Вона була написана для євреїв. У ній головна увага зосереджена на сповненні Старого Заповіту в Ісусі як обіцяному Месії єврейського народу.
6. Помазаник.
7. Священики були найближчими до народу, вони здійснювали повсякденне управління та правосуддя. Римський прокуратор відповідав за збереження миру та мав владу призначати смертну кару. Царі відігравали здебільшого церемоніальну роль.
8. У Галілеї та Юдеї.
9. Показати Ісуса з Назарета тим Месією, якого передрікали Мойсей і пророки.
10. Лише в Євангелії від Матвія є згадка про мудреців, які прийшли вклонитися Ісусові.
11. Бог використовує час, щоб навчати та готувати нас, щоб у призначену Ним пору ми змогли швидко та якісно впоратися з поставленим перед нами завданням.
12. Іван Христитель.
13. *«Покайтесь, бо наблизилось Царство Небесне! ...В пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому!»*
14. Вона описує Проповідь на горі як закони та постанови Царства Небесного. Вона пише: «Проповіддю на горі встановлюється конституція Царства».
Зауважте, що конституція — це основний закон держави, що визначає суспільний і державний лад, виборчу систему, принципи організації та діяльності державних органів, основні права й обов'язки громадян⁷.
15. Починаючи з Матвія 12 і далі можна спостерігати посилення незгоди щодо Ісуса.
16. «А ви за кого Мене маєте?»
17. Ваша відповідь.
18. У цей день вперше сталося привселюдне визнання прав Месії-Царя.
19. Христа привели до Пилата на підставі звинувачення у богозневазі через претензії на звання Царя Юдейського, що робило Його ворогом Римської імперії.
20. На глузливому вшануванні з терновим вінком, що покладений був Йому на голову, немов царський вінець, з тростиною, вкладеною Йому до рук, немов берло, та з багрянницею.
21. Вознесіння. Доктор Мірс каже, що Месія царюватиме на землі.

⁷ Словник української мови: в 11 томах. — Том 4, 1973. — С. 266.

Відповіді до вправ

1. Ваша відповідь. Можлива відповідь:

Матвій не відвернувся одразу ж від своїх друзів та знайомих. Навпаки, він привів до них Ісуса, бо знав, що вони, напевно, самі до Нього ніколи не пішли б. Він хотів, щоб з Ісусом познайомилися інші люди.

Ми наслідуватимемо Матвія (й Ісуса), коли не будемо відштовхувати своїх друзів, які є «грішними», «світськими» чи «невіруючими». Натомість ми, як колись Матвій, могли б влаштувати гостину для своїх друзів, гостину, на якій можна було б познайомити їх з Ісусом. І коли бачимо, як хтось стає християнином, не обриваючи зв'язків зі світом, нам слід було б підтримати таку людину у її намаганнях свідчити своєму оточенню, а не критикувати її. Коли вона свідкуватиме про своє нове життя у Христі, її друзі або приймуть Христа, або самі зрештою відштовхнуть від себе старого друга, який став якимось «новим».

2. Ваша відповідь.

3. Ваша відповідь. Пам'ятайте, що уривок необхідно знати дослівно.

4. *«Не складайте скарбів собі на землі, де нищить їх міль та іржа, і де злодії підкопуються й викрадають. Складайте ж собі скарби на небі, де ні міль, ні іржа їх не нищить, і де злодії до них не підкопуються та не крадуть. Бо де скарб твій, там буде й серце твоє!»*
Матвія 6:19–21

5. Ваша відповідь. Не забудьте взяти з собою виконане завдання на наступний семінар.

12 чуд:

1. Прокажений.
2. Слуга сотника.
3. Петрова теща.
4. Біснуватий та всі недужі.
5. Утихомирення бурі.
6. Двоє біснуватих.
7. Розслаблений.
8. Дочка старшого синагоги.
9. Кровоточива.
10. Двоє сліпців.
11. Німий біснуватий.
12. Уздоровлення всякої недуги та немочі.

6. Серед вимог, що висувуються до учня, зазначених у Матвія 10, можна назвати такі:

1. Готовність до проповіді Євангелії.
2. Відсутність прагнення до грошей та зосередженості на матеріальному.
3. Розсудливість.
4. Готовність до жертв та страждань.
5. Готовність перетерпіти зраду та ненависть з боку близьких людей.
6. Відсутність страху перед людьми.
7. Готовність доручити Богові своє життя.

- 7.** Доктор Мірс пише: «Ми не бачимо тут яскравих образів навернення цілого світу, а бачимо, що кукіль буде перемішано з пшеницею, серед доброї риби буде й погана, а у хлібі залишатиметься розчина... Лише Христос може визначити, що у ньому добре, а що лихе, і під час жнив Він відділить одне від одного».

Ваша відповідь.

- 8.** Христос послав кожного християнина на місію, метою якої є навчати, христити та робити учнями.

Ваша відповідь.

Притчі та чудеса Ісуса

ДОДАТОК

У цей додаток включені таблиці, в яких ви будете записувати притчі та чудеса Ісуса. Кількість відведеного місця не вказує на те, скільки притч/чудес ми хочемо, щоб ви знайшли. Ми просто хотіли надати достатньо місця, аби ви могли записати все, що знайдете.

ЧУДЕСА ІСУСА В ЄВАНГЕЛІЇ ВІД МАТВІЯ

Місце Писання	Чудо	Де відбулося	Реакція

ПРИТЧІ ІСУСА В ЄВАНГЕЛІЇ ВІД МАТВІЯ

[illegible]

Поглянемо на Євангелію від Матвія

*Матвій зображає Ісуса Христа,
передреченого Месію*

Розділ 2 книги Генрієти Мірс «Погляд на Новий Заповіт»⁸

Прихід Христа (Прочитайте Матвія 1:1–2:23)

Головна мета Духа у цій книзі — це показати Ісуса з Назарета тим Месією, якого передрікали Мойсей і пророки.

На всіх мапах світу та в усіх календарях чітко зазначено місце і час народження Христа. Нам нема потреби будувати оповідь на уявних подіях, бо нам дано імена, назви й дати. Християнство є історичною релігією. Євангелія не починається зі слів: «Жили-були...» — у ній від самого початку згадується містечко Віфлеєм Юдейський. Це містечко існує й досі, і ми можемо знати, де саме народився Ісус. Чітко вказано й час: «за днів царя Ірода».

Більшість людей, читаючи Євангелію від Матвія та натрапивши на часті повтори слова «родив» або дійшовши до Луки 3:23–38, де повторюється слово «сина», певно, думають, навіть що усі ці відомості. Ми маємо розуміти, що раз ці переліки входять до складу Писання, то їх туди вміщено з певною метою.

У тлумачному словнику зазначено, що «родовід — це походження, послідовність, історія поколінь певного роду» (Словник української мови: в 11 томах. — Том 8, 1977. — Стор. 597). Родоводів Христа є два: один в Матвія 1:1–17, а другий — в Луки 3:23–38. Вони різняться між собою, і причина цієї різниці полягає у тому, що у кожному з них походження Христа просліджується з різною метою.

Матвій прослідковує родовід Христа до Авраама і Давида, щоб показати, що Христос — це ЄВРЕЙ (з роду Давида).

⁸ Використано з дозволу.

Лука простежує походження Христа від Адама, щоб показати, що Христос належить до людського роду.

Лише один Матвій оповідає про прихід мудреців зі сходу. Це були перські маги — вчені того часу, які вивчали зорі. Вони прийшли вклонитися Цареві та вшанувати Його. Ці мудреці не прийшли з питанням: «Де народжений Спаситель світу?» Їхнє питання звучало так: «Де народжений Цар Юдейський?»

Після народження Ісуса було дванадцять років мовчання, доки не сталася Його зустріч з учителями в Єрусалимі. А потім Його знову заховає завіса мовчання, і лише слово «тесля» проливає дешифру світла на те, якими були вісімнадцять років по тій зустрічі, бо завдяки йому ми довідуємося, чим Він займався. Ісус тридцять років готувався до трирічного служіння, і це важливий урок для нас. Багатьох із нас гнітить необхідність витрачати роки свого життя на підготовку та навчання. Ми не усвідомлюємо того, наскільки цінною Бог вважає належну підготовку. Скрізь у Біблії ми бачимо, що ті, хто вів за собою інших, проходили період підготовки, перш ніж здійснити величну справу свого життя. Згадайте про Авраама, Йосипа, Мойсея, Ісуса Навина, Естер та інших. Час на підготовку — це не згаяний час. Якщо ми готові до того чи іншого завдання, то можемо виконати його швидко та якісно.

Проголошення Царства

(Прочитайте Матвія 3:1–16:20)

У Євангелії від Матвія ми чуємо голос: *«Покайтесь, бо наблизилось Царство Небесне! ...В пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому!»* (Матвія 3:2–3).

Прихід Царя потрібно виголошувати! Цей глашатай, який виголошував прихід Царя, мав обов'язок, немов офіційний представник римського можновладця, йти перед своїм Володарем та наказати відремонтувати дорогу, якою той має прибути. Саме це й робив Іван Христитель. Він показував, що духовні шляхи життя людей та цілих народів були геть пережевані глибокими вибоїнами гріха та різкими поворотами беззаконня, і їх потрібно було ремонтувати та виправляти.

Ми бачимо, як Цар лишає позаду Своє особисте та приватне життя і робить крок до привселюдного служіння (Матвія 4). І тут перед Ним переломний момент — Його зустрічає сатана. Зауважте, що сатана запропонував Ісусові легший шлях до вселенського Царства, яке Він прийшов здобути через важкий та болісний хресний шлях. Проте Христос прийшов, щоб спершу бути Спасителем, а вже потім — Царем. Якою сильною є спокуса піти коротшим шляхом до наших поривань! А Ісус вистояв, Його щит залишився без вм'ятин чи плям. Він ішов та перемагав усі інші спокуси, аж доки не здобув остаточну перемогу та не вознісся на небеса як Господь усього (див. 1 Коринтян 10:13).

У кожному царстві мають бути закони та правила, які встановлюють рамки для підданих. Не є винятком і Небесне Царство. Ісус проголошував, що Він прийшов не зруйнувати закон, а виконати його. З високого гірського амвона Ісус виголосив проповідь, у якій Він виклав закони Свого Царства (Матвія 5–7). Перечитайте ці розділи та освіжіть у пам'яті одну з найдивовижніших промов Христа. Чимало осіб, які не є християнами, запевняють, що Проповідь на горі — це їхнє життєве кредо. Але яким неглибоким є їхнє розуміння її значення. Важливо не лише звеличувати описані правила як чудову теорію, а насправді жити за ними. Основа цього закону — це доброта. І дійсно, якби людське суспільство вважало ці стандарти такими, за якими воно має жити, то у світі настав би лад. Один день у такому світі був би шматочком небес. Замість беззаконня панувала б любов. Христос показує нам, що гріх

ПАЛЕСТИНА НОВОЗАПОВІТНІ ЧАСИ

0 48 72 144
КМ

полягає не лише у скоєному вчинкові, але й у мотиві, який стоїть за ним (див. Матвія 5:21, 22, 27, 28). Проповіддю на горі встановлюється конституція Царства.

Ми бачимо, що твердження Царя підтверджуються особливими чудесами, які Він учинив (Матвія 8; 9). Він задовольняв потреби людей. У цих двох розділах описано дванадцять дивовижних чудес. У чому вони полягають?

Ісус не лише проповідував себе — Він збирав навколо Себе інших. Його Царство необхідно було організувати, закласти для нього ширшу та надійнішу основу. У царя мають бути піддані. В Ісуса й досі є чудова звістка для світу, і для її донесення до людей Йому потрібні ми. Духовні ідеї не можуть самі собою розходитися по світу — світ ніколи не побачить у них жодної цінності. Вони мають зодягнутися в живих людей та людські установи, які слугуватимуть серцем і розумом, руками й ногами для їхнього розповсюдження. Саме це й робив Ісус. Він кликав людей ставати Його спільниками, щоб навчити їх, як продовжувати Його справу.

Де Ісус знаходив Собі помічників? Не в храмі, не серед учителів або священників, не в навчальних закладах Єрусалима. Він знайшов їх на березі за ремонтом невода. Ісус покликав не багатьох могутніх чи шляхетних, а радше вибрав Собі нерозумне цього світу, щоб засоромити мудре (1 Коринтян 1:27). У Матвія 10:2–4 подано перелік учнів.

Зверніть увагу на деякі застереження та вказівки, які Ісус дає Своїм учням у Матвія 10. У чому вони полягають? Якщо ці вимоги, поставлені учням, і сьогодні залишаються в силі, то чи можете ви назвати себе учнем?

Слово «Царство» вжито в Євангелії від Матвія близько 55 разів. Словосполучення «Царство Небесне» вжито тут 35 разів, а у жодній іншій Євангелії його немає. У Євангелії від Матвія записано п'ятнадцять притч, і всі вони, за винятком трьох, починаються словами «Царство Небесне подібне до...». Ісус порівнював Царство Небесне з сіячем, з куколем, гірчичним зерном, розчиною в тісті, захованим скарбом, коштовною перлиною, неводом (Матвія 13).

Ці притчі, названі таємницями Царства Небесного (Матвія 13:11), змальовують те, який вплив на світ матиме Христова Євангелія в теперішньому віці аж до часу, коли Ісус повернеться жати (Матвія 13:40–43). Ми не бачимо тут яскравих образів навернення цілого світу, а бачимо, що кукіль буде перемішано з пшеницею, серед доброї риби буде й погана, а у хлібі залишатиметься розчина. А ще — надзвичайне розростання гірчичного зерна, коли у гірчичному вітті зможе гніздитися й птаство небесне. Це християнський світ. Лише Христос може визначити, що у ньому добре, а що лихе, і під час жнив Він відділить одне від одного. Якщо тут на землі у нас має бути царство з тими законами, які встановив Христос, то мусимо мати й Царя. Колись Христос прийде в силі та великій славі й установить Свій престол на цій землі. Коли зацарює Князь миру, тоді ми матимемо мир!

Відкинення Царя

(Прочитайте Матвія 16:21–20:34)

Ми читаємо прикрі слова про те, що Христос прийшов до своїх, *«та свої відіцурались Його»* (Івана 1:11). Його Царство було найперше явлено законним спадкоємцям, ізраїльському народові (євреям), але вони відмовилися від запропонованого, відкинули свого Царя і, зрештою, розіп'яли Його. Починаючи з Матвія 12 і далі, ми бачимо, що серед учителів та керівників виникало чимало суперечок через Ісуса.

Чому євреї відмовилися від Царства? Сьогоднішній світ з усіх сил прагне настання «золотого віку». Дипломати та очільники держав говорять про бажання досягти тисячолітньої епохи миру та спокою. Щоправда, вони хочуть, щоб це сталося відповідно до їхнього бачення та

на їхніх умовах. Вони прагнуть здійснити омріяне своїми власними зусиллями. У них немає жодного бажання, щоб настала така тисячолітня епоха миру, яку принесе Господь Ісус Христос Своїм поверненням на землю. Так само було й серед євреїв у часи Івана Хрестителя.

Чи дали ви Христові сісти на престолі вашого життя? Чи маєте ви той мир, до якого прагнете? Чи прийняли ви Христові умови для свого життя?

Лише в Євангелії від Матвія названо слово «церква». Коли Царство було відкинуто, ми бачимо переміну в Ісусовому вченні. Він почав говорити про Церкву, а не про Царство (Матвія 16:18). Слово, яке перекладається як «церква», — це грецьке слово «ἐκκλησία» (еклезія), яке означає «викликані». Оскільки свої не прийняли Христа за Царя, Він сказав, що закликає всіх, хто буде вірувати — і євреїв, і чужинців, до Своєї Церкви, яка є Його тілом. Він почав вимальовувати плани для зведення нової будівлі, нового зібрання людей, яке включатиме і євреїв, і язичників (Ефесян 2:14–18).

Коли Ісус зі Своїми учнями був далеко від заклопотаного середовища, у якому вони жили, Він запитав у них: *«За кого народ уважає Мене, Сина Людського?»*

Яке важливе питання для сьогоднішнього! Колись воно вперше було поставлене малопомітним галілеянином у відлюдному місці, але його відлуння гуркотіло громом крізь усі століття, і нині це найважливіше питання у світі. Що ви думаєте про Христа? Думки визначають те, що люди роблять і ким вони є. Уявлення людей щодо виробництва, статків, влади, моральних цінностей та релігії є тими чинниками, які формують суспільство та міняють життя окремих людей. А тому думка людей про Христа є головною силою у сучасному світі, вона потужніше за будь-що інше впливає на життя, мислення та розвиток цивілізації.

Учні на це питання дали таку ж саму відповідь, як і інші їхні сучасники. Тоді їхні відповіді були такими ж різноманітними, як і зараз. Усі були згодні, що Ісус — надзвичайна особа, щонайменше пророк або вчитель з певними надприродними здібностями. Людство тримається високої думки про Христа. Відповіді, які зводяться до того, що Ісус — це міф, або що Він був фантазером, який заплутався у власних ілюзіях, або самозванець, який ошукував інших, ніхто вже не приймає.

Але Ісус це загальне питання повернув так, що воно перетворилося на гостре особисте звертання: *«А ви за кого Мене маєте?»* Поставте це питання собі. Яким би важливим не було це загальне питання, Христове особисте питання, звернене до кожного з нас, є значно важливішим. Жоден його не уникне. Нейтральна відповідь тут неможлива. Він або Бог, або пройдисвіт.

«Ти Христос, Син Бога Живого!» — вигукнув імпульсивний та гарячкуватий Петро. Це визнання є могутнім, оскільки воно звеличує Христа як Божого Сина й увінчує Його божественністю. Ісус сказав Петрові та учням, почувши цю відповідь про те, ким Він є: *«На скелі оцій побудую Я Церкву Свою»*. Саме це й збирався робити Христос — збудувати Церкву, у якій Він Сам мав стати наріжним каменем. Ця Церква народилася у день П'ятдесятниці (Дії 2).

Вперше страшна тінь хреста пересікла шлях учнів. Від цього часу Ісус почав відсувати завісу, за якою було сховане майбутнє, і показувати Своїм учням, що мало статися (див. Матвія 16:21).

Тріумф Царя

(Прочитайте Матвія 21:1–28:20)

У Пальмову (Вербну) неділю вранці вздовж дороги, що вела до Єрусалима, збирався натовп. Того дня Ісус мав увійти до міста. Цей невеличкий парад неможливо було порівняти з пишними процесіями під час коронації царя або інавгурації президента, проте для світу він значив дуже багато. Ісус вперше дозволив, щоб Його права як Месії-Царя були визнані та

відзначені привселюдно. Кінець наближався з жахливою швидкістю, і Він мусив показати Себе Месією, навіть якщо Його мали відкинути.

До вечора натовп розійшовся, і Ісус тихо повернувся до Віфанії. Вочевидь, практично нічого не було зроблено для того, щоб поставити Ісуса Царем. Його година ще не прийшла. Христос має спочатку бути Спасителем, а потім прийти як Цар над царями й Господь над панами.

Законність Христової влади починає викликати питання, коли Він приходить у храм та вигнання звідти торгівців, перевертаючи їхні столи та кажучи їм про те, що вони перетворили Божий дім на печеру розбійників. Після цього вчинку йде гостра суперечка. *«Тоді фарисеї пішли й умовлялись, як зловити на слові Його»* (Матвія 22:15). Він прощається з Єрусалимом аж доти, доки не прийде знову, щоб засісти на Давидовім престолі.

Він виголошує Своє слово на Оливній горі, у якому передрікає стан світу після Свого вознесіння до того часу, аж поки не повернеться у славі, щоб судити народи за їхнє ставлення до Його братів євреїв (Матвія 25).

Більша частина сказаного Ісусом у Матвія 24 та 25 присвячена Його другому приходу. Тут у притчах про вірних слуг, а потім про десять дів та про таланти Він закликає людей бути готовими.

Ми окреслили кілька найважливіших моментів з життя Царя Ісуса, а нині, йдучи до Гефсиманського саду, відступимо у тінь. Хоча в Ісуса було чимало учнів, які вірили в Нього та йшли за Ним, протистояння з боку євреїв було жорстоким, вони постановили собі за-напасти на Його. На основі звинувачень у богозневазі та претензіях на звання Царя Юдейського (що передбачало ворожість до Римського імператора), Ісуса приводять до Пилата, добиваючись для Нього розп'яття.

Опис жахливих обставин страстей Спасителя подає не лише Матвій, але він змушує нас відчувати, що у глузуванні цілого відділу воїнів, які ніби вшановували Його, у вінку з тернини, якого поклали Йому на голову, немов царський вінець, у тростині, вкладеній Йому до рук, немов берло, у написі на хресті ми маємо свідчення на користь Його претензій на царську владу, хай навіть і у вигляді презирливої насмішки.

Повисівши на жахливому дереві шість годин, Спаситель помер — і не лише через фізичні страждання, але й від сердечних мук, бо Він поніс гріхи цілого світу. Ми чуємо Його переможний вигук: *«Звершилось!»* Він заплатив борг гріха і став Викупителем світу!

Але цим не закінчується історія викуплення! Ісуса було покладено до Йосипового гробу, а на третій день Він воскрес, як і обіцяв. Це найвищий тріумф Його царської влади. Люди думали, що Він мертвий, що Його Царство знищилося. Але воскресін-

Прихід Христа

З ангелами

«Коли ж прийде Син Людський у славі Своїй, і всі Ангели з Ним...» (Матвія 25:31).

З нагородами

«Бо прийде Син Людський у славі Свого Отця з Ангелами Своїми, і тоді віддасть кожному згідно з ділами його» (Матвія 16:27).

У славі

«Бо хто буде Мене та Моєї науки соромитися... того посоромиться також Син Людський, як прийде у славі Свого Отця з Ангелами святими» (Марка 8:38).

У силі

«І побачать вони Сина Людського, що йтиме на хмарах небесних із великою потугою й славою» (Матвія 24:30).

Незнаний

«А про день той й годину не знає ніхто: ані Ангели небесні, ані Син, лише Сам Отець» (Матвія 24:36).

ням Ісуса Бог запевнив Його учнів, що Цар живий і що колись Він повернеться, щоб установити Своє Царство на землі.

Ісусове вознесіння не згадується в Євангелії від Матвія. Фінальна завіса опускається тоді, коли Месія ще перебуває на землі, бо саме на землі, а не в небі Син Давидів має царювати у славі. Коли євреї бачили Христа востаннє, Він був на Оливній горі. І коли вони Його побачать знову, Він теж буде на Оливній горі! (див. Захарія 14:4; а також Дії 1:11).

Ісус оголосив Свою програму, і в історії християнства стався переломний момент. Кульмінацією є Велике доручення: *«Дана Мені всяка влада на небі й на землі. Тож ідіть, і навчіть всі народи, хрестячи їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, навчаючи їх зберігати все те, що Я вам заповів. І ото, Я перебуватиму з вами повсякденно аж до кінця віку!»* (Матвія 28:18–20).

На яку місію їх було послано? Полонити весь світ військовою потугою, досягти мечем покори людей? Ні! Він сказав: *«Навчіть всі народи»*.

Від самого верхів'я гори, звідки вознісся Ісус, Його учні пішли по світу з цією місією. Розходячись із центру, вони пішли скрізь, допоки не досягнули краю землі. Християнство не є релігією якоїсь однієї держави або раси. Його не можуть обмежити гори чи моря — воно охоплює цілий світ.